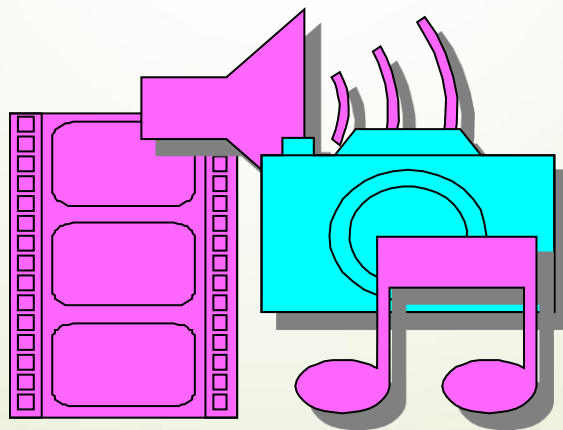


7-класс

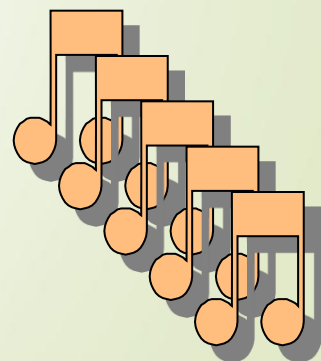
МУЗЫКА САБАГЫ

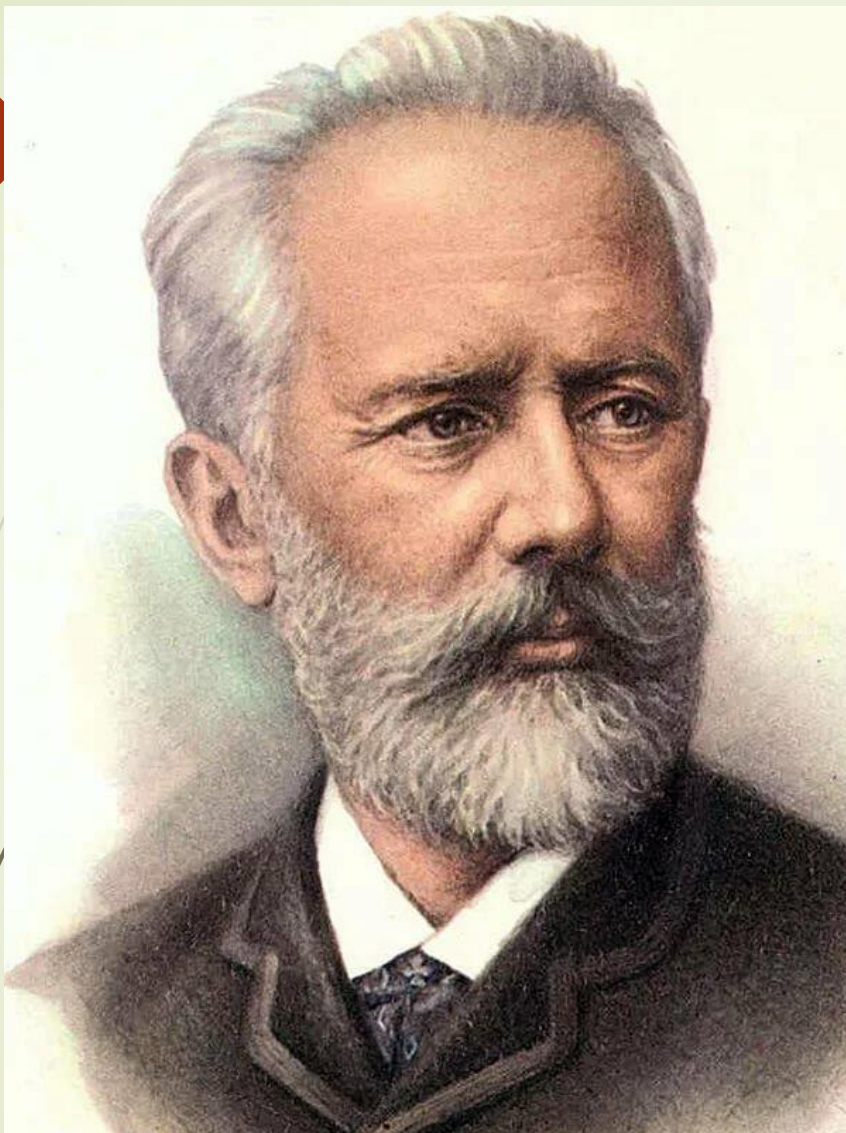


Сабактын темасы:

XIX кылымдагы орус музыкасы:

Мында, дүйнөгө таанымал орус композитору: П. Чайковский, М.Глинка, М. Мусоргский, жана Н. Римский–Корсаковдун чыгармачылыгы менен кыскача таанышабыз жана алардын классикалык чыгармаларынан угабыз.





П. Чайковский

Пётр Ильич Чайковский
7-майда 1840-жылы,
Воткинск шаарында
(Удмуртияда) төрөлгөн.
Композитордун атасы тоо
инженери болгон.

1850-жылы Чайковскийдин
үй-бүлөсү Петербург (Санк-
Петербург) шаарына көчүп
келишет. Пётр «укук
таануу» училищасына
тапшырып, аны 1859-жылы
бүтүп чыгат.

Бирок, Пётрдин музыкага
болгон кызыгуусу күчтүү
болуп Петербург
консерваториясына
тапшырат да, аны 1866-
жылы күмүш медаль менен
аяктайт.



1866-жылы Пётр Ильич, өзүнүн «Кышкы кыялдар» (Зимние грёзы) аттуу биринчи симфониясын жазат.

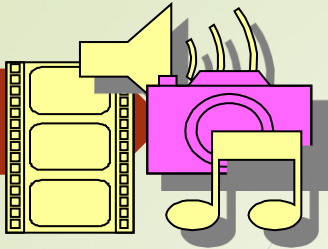
Үч жылдан кийин 1869-жылы Чайковский «Воевода» операсын, «Ромео жана Жульетта» увертюра-фантазиясын жазат.

1875-жылы — көрүнүктүү Биринчи фортепианалык концерттин, ал эми 1876-жылы «Ак куу көлү» (Лебединое озеро) аттуу белгилүү болгон балетин жазат.

1877-жылы композитор кызыгуу менен «Евгений Онегин» операсын жазат.

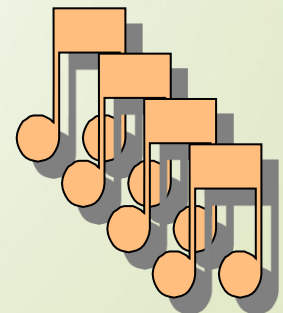
П.Чайковский 1889-жылы «Уктап жатан сулуулук» (Спящая красавица), 1892-жылы «Щелкунчик» аттуу балеттерин жазат.

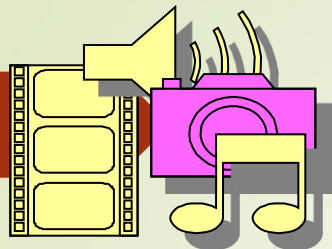
П. Чайковскийдин чыныгы чыгармачылыгынын бийиктиги болуп, «Сарайлардын ханышасы» (Пиковая дама) аттуу 1890-жылы жазган операсы эсептелет.



М.И. Глинки

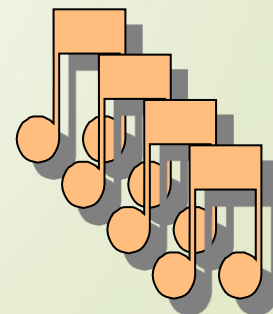
- Михаил Иванович Глинка (1804 – 1857) – улуу орус композитору. Ал, «Руслан жана Людмила» операнын, «Камаринская» симфониясынын «Вальс-фантазия», «Патетикалык триосун» ж.б. чыгармалардын автору.

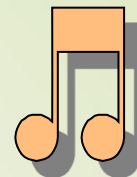
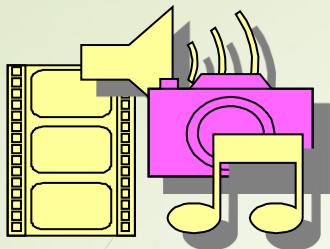




- 1804-жылы 20-майда (1-июнь) Смоленск губерниясындагы Новоспас кыштагында төрөлгөн.
- М.Глинканын жашоосундагы эң маанилүү жылдардан болуп, аны чоң энеси тарбиялаганы, ал эми чоң энеси каза болгондон кийин гана өзүнүн апасы М.Глинкага жолукканга уруксат болгондугу

М.Глинка, Кавказда, Италияда, Германияда көп саякаттаган. Италиялык композиторлор Беллини, Доницети менен таанышып алардан полифония, композициядан сабак алган. Алардын таасиринин негизинде өзүнүн музыкалык стилин өзгөрткөн.

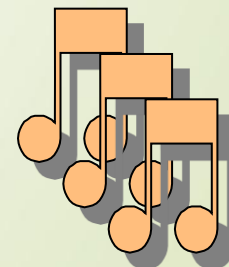


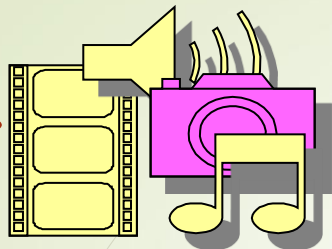


- 1851-жылдан баштап Петербургта ырдоо боюнча сабак берип, операны сахнага коюууга даярдайт.
- М.Глинканын таасиринин астында Орусияда, орус классическая музыкасы калыптанган.
- Белгилүү орус музыка сынчысы М.Стасов «...М.Глинка орус музыкасы үчүн, ал эми А.Пушкин орус тили үчүн «жаңы орус тилин» түзгөн» - деген.

Окуучуларга тапшырма:

М.Глинканын чыгармаларын, интернет булактарынан, тапкыла жана аларды дептериңерге жазгыла.

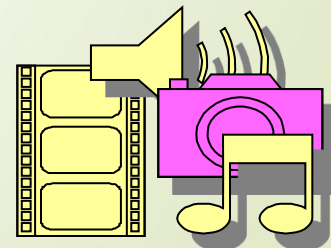


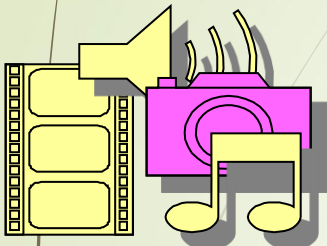


- М. Мусоргскийдин өмүр баяны абдан кзыктуу болгон. Себеи, анын бала-чагы чыгармачылыкка абдан бай жана ошол учурдагы белгилүү чыгармачыл адамдар менен жакындан тааныш болгондугунда.
- 1839-жылы 9 (21)-мартта Псков губерниясынын Карев кыштагында төрөлгөн.



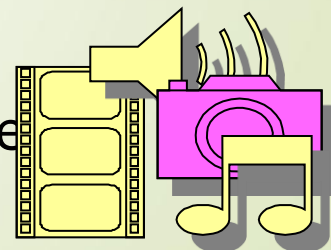
М. Мусоргский

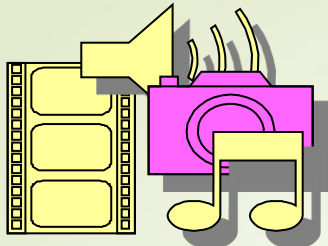


- 
- 
- Алгачкы 10 жыл ичинде, өз үйүндө билим алган жана фортепьянодо ойногонду үйрөнгөн.
 - Андан кийин Санкт-Петербургка немец училищасына жөнөтүлүп, ал жерден прапорщиктердин гвардия Мектебине которулат. Так ушул мектепте М.Глинканын чиркөө музыкасына кызыгуусу башталат.
 - 1870-ж. абдан таанымал жана негизги операсы болгон «Борис Годунов» чыгармасы менен иштөөнү баштайт.
 - Опера 1874-ж. Мариинск театрында коюлган.

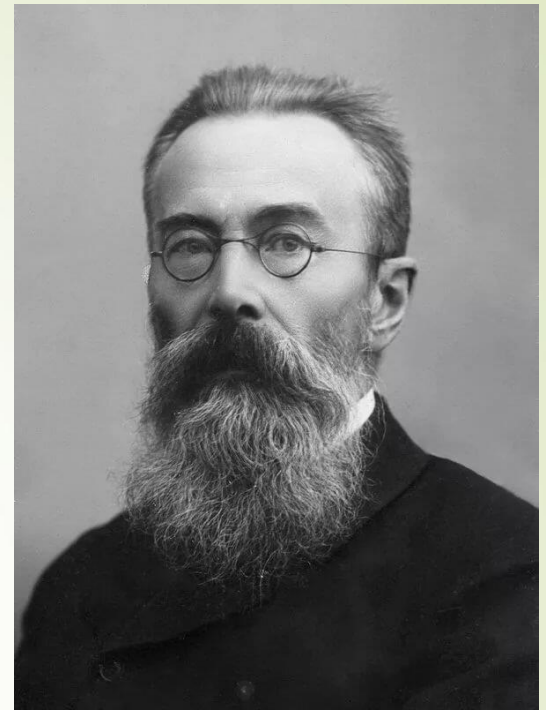
Окуучуларга тапшырма:

М. Мусоргскийдин чыгармаларын, интернет булактарынан, тапкыла жана аларды дептериңерге жазгыла.

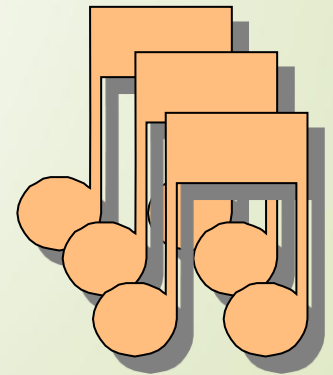


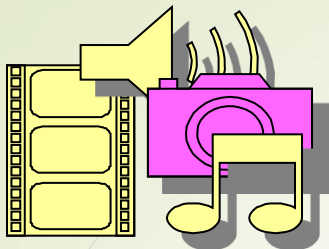


- Н. Римский-Корсаков 18-мартта 1844-ж. Новгородск губерниясынын Тихвин шаарында төрөлгөн.
- Көрүнүктүү орус композитору, педагогу и дирижеру 64 жашка гана чыккан.
- 6 жашынан окуганды үйрөнүп, чиркөө музыкасына, элдик ырларга кызыгат. Ал эми 11 жашында өзүнүн биринчи чыгармасын жазган.



Н. Римский–Корсаков.

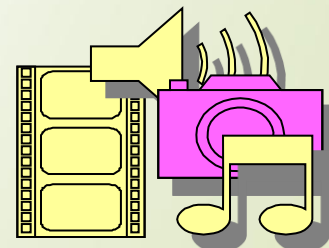




- Композитордун 1-операсы
«Псковитянка» 1872-ж. жаган. 1879 -ж.
«Май түнү», 1881-ж. г. «Снегурочка» ,
опералары болот.
- Андан кийн бир канча жыл
чыгармачылыгы токтогондой болуп,
1895-ж. укмуштуудай болгон «Ночь
перед Рождеством»; 1896-ж. «Садко»;
1897-ж., «Моцарт менен Сальери»;
1898-ж. «Псковитянка» и «Царская
невеста» операларын жазат.

Окуучуларга тапшырма:

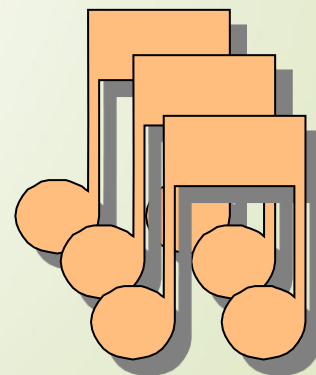
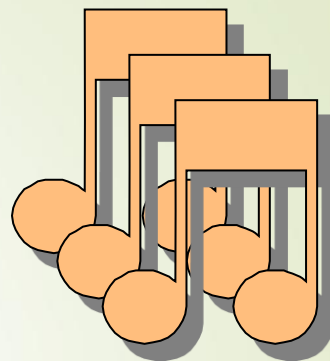
М. Мусоргскийдин чыгармаларын,
интернет булактарынан, тапкыла жана
аларды дептериңерге жазгыла.

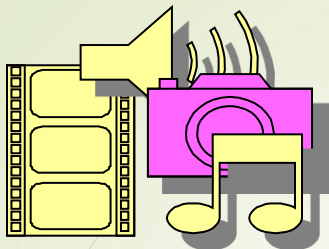


Уктуруу үчүн: (z1.fm>artist/41067)

интернеттен ушул дарек аркылуу уктурулуучу
төмөнкү музыкалык чыгармаларды тапсаңар
болот.

1. **«Жыл мезгилдери»** түрмөгүнөн
муз. П.Чайковскийдики – уктуруу.
2. **«Спящая княжна»** муз.
А.Бородиндики – уктуруу.
3. **«Венецкая ночь»**, муз.
М.Глинканыкы – уктуруу.
4. **«Камаринская»**, муз.
М.Глинканыкы – уктуруу.
5. **“Аяз кыз”** операсынан IV
көрүнүштөн, Аяз кыздын эрүү
сценасынан фрагмент, муз.
Н.Римский-Корсаковдуку – уктуруу.





Окуучуларга тапшырма!

Уккан чыгармаңардын обону кандай мүнөздө экен?

*Төмөнкү сөздөрдү колдонуп
дептериңерге кыскача дил баян
жазгыла.*

- жай, обондуу.
- созулма, созулунку.
- жай жайыраак.
- ажардуу, кайраттуу,
- жандуу.
- шар, ылдам,
- сүйкүмдүү эргүү менен.
- ачык, жаркын

